

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 447/2023-11

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho, zo sudkyne Jany Laššákovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcu Petra Molnára v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľov [REDACTED], a [REDACTED], zastúpených advokátskou kanceláriou SVITOK a spol., s. r. o., Tomášikova 23/C, Bratislava (adresa na doručovanie: Karadžičova 8/A, Bratislava), IČO 36 863 980, v mene ktorej koná advokát Mgr. Peter Svitok, proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 4 Cdo 41/2021 z 27. februára 2023 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľov a skutkový stav veci

1. Sťažovatelia sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 31. júla 2023 domáhajú vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) č. k. 4 Cdo 41/2021 z 27. februára 2023 (ďalej len „napadnuté uznesenie“).

Sťažovatelia navrhujú napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť najvyššiemu súdu na ďalšie konanie.

2. Z ústavnej sťažnosti a príloh k nej pripojených vyplýva, že medzi sťažovateľmi a Všeobecnou úverovou bankou, a. s. (ďalej len „žalovaná“), bola 15. decembra 2009 uzavretá zmluva o zriadení záložného práva. Záložným právom bola zabezpečená pohľadávka zo zmluvy o poskytnutí HypoPôžičky z 15. decembra 2009. Vlastníkom v žalobe špecifikovaných nehnuteľností v podiele 1/1 bola sťažovateľka ako žalobkyňa 2.

Žalovaná vyhlásila splatnosť úveru v sume 35 995,73 eur v celosti 6. marca 2013. Kataster nehnuteľností na príslušnom liste vlastníctva 7. júna 2013 zapísal poznámku o výkone záložného práva formou dobrovoľnej dražby podľa zákona č. 527/2002 Z. z. o dobrovoľných dražbách a o doplnení zákona Slovenskej národnej rady č. 323/1992 Zb. o notároch a notárskej činnosti (Notársky poriadok) v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o dobrovoľných dražbách“).

3. V konaní vedenom na Okresnom súde Žiar nad Hronom (ďalej len „okresný súd“) sa sťažovatelia v procesnom postavení žalobcov domáhali určenia, že nehnuteľnosti nie sú zaťažené záložným právom v prospech žalovanej.

Okresný súd rozsudkom č. k. 22 C 292/2016 z 13. septembra 2019 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“) žalobu zamietol. Vo vzťahu k sťažovateľovi ako žalobcovi 1 žalobu zamietol z dôvodu nedostatku jeho aktívnej vecnej legitímácie, keďže ako výlučná vlastníčka nehnuteľností je evidovaná iba sťažovateľka. Okresný súd zamietnutie žaloby vo vzťahu k sťažovateľke odôvodnil tým, že v čase začatia výkonu záložného práva nebola zabezpečená pohľadávka premlčaná, teda nebolo premlčané ani záložné právo. Podľa okresného súdu žalovaná mohla uplatniť svoje právo prvýkrát 7. marca 2013, pričom od tohto dátumu začala plynúť premlčacia doba. Keďže žalovaná začala s výkonom záložného práva 7. júna 2013, uplatnila svoje právo včas. Následne prvoinštančný súd konštatoval, že podľa § 112 Občianskeho zákonníka včasné uplatnenie práva a jeho riadne vykonávanie spôsobilo spočívanie premlčacej doby. Okresný súd tiež poukázal na to, že vo veci sťažovateľov bolo 12. mája 2017 vydané neodkladné opatrenie, ktorým bolo žalovanej zakázané s nehnuteľnosťou nakladať, čo však nie je možné pričítať na ťarchu žalovanej. Vzhľadom na zamietnutie žaloby okresný súd pristúpil aj k zrušeniu predbežného opatrenia.

4. O odvolaní sťažovateľky rozhodol Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) rozsudkom č. k. 13 Co 136/2019 z 24. júna 2020 (ďalej len „rozsudok krajského súdu“) vo vzťahu k sťažovateľke tak, že určil že nehnuteľnosti nie sú zaťažené záložným právom v prospech žalovanej. Rovnako zrušil aj výrok okresného súdu o zrušení neodkladného opatrenia. Odvolací súd nesúhlasil so záverom okresného súdu o tom, že záložné právo nie je premlčané. Podľa názoru krajského súdu do 7. marca 2016 k vykonaniu záložného práva nedošlo. Vo svojom rozhodnutí poukázal na to, že žalovanej bolo zrejmé, že sťažovatelia si neplnia povinnosť úver riadne splácať, preto mala žalovaná z titulu svojho postavenia ich správanie vyhodnotiť ako rizikové a dostupnými právnymi prostriedkami si ich dlh zabezpečiť pred tým, ako uplynie premlčacia doba. V tejto súvislosti krajský súd uviedol, že žalovaná mala možnosť zabezpečiť svoju pohľadávku, napr. exekučným titulom, písomným uznaním dlhu.

5. Proti rozsudku krajského súdu podala žalovaná dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. b) Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“). Najvyšší súd napadnutým uznesením rozsudok krajského súdu zrušil a vrátil mu vec na ďalšie konanie.

V odôvodnení napadnutého uznesenia najvyšší súd konštatoval, že žalovaná v dovolaní konkretizovala dve právne otázky, a to: „(i) otázku procesnej prípustnosti žaloby o určenie neexistencie záložného práva (resp. o určenie, že nehnuteľnosť nie je zaťažená záložným právom) založenej výlučne na námietke premlčania výkonu záložného práva a (ii) otázku spočívania

premlčacej doby pri začatí výkonu záložného práva záložným veriteľom postupom predpísaným zákonom (t. j. otázka výkladu § 112 Občianskeho zákonníka vo vzťahu k začatiu výkonu záložného práva a plynutiu / spočívaniu premlčacej doby – spočíva premlčacia doba výkonu záložného práva v dôsledku začatia takého výkonu? Spočíva vo vzťahu k výkonu záložného práva oznámením začatia výkonu záložného práva príslušnému orgánu v zmysle § 112 Občianskeho zákonníka? V prípade výkonu záložného práva formou dobrovoľnej dražby v zmysle zákona č. 323/1992 Zb. o notároch a notárskej činnosti je dražobník tzv. iným príslušným orgánom v zmysle § 112 Občianskeho zákonníka?“

Najvyšší súd vyhodnotil dovolanie ako procesne prípustné a konštatoval, že druhú právnu otázku je potrebné z hľadiska dôvodnosti posúdiť prednostne pred prvou nastolenou otázkou. V ďalšej časti dovolací súd v odôvodnení napadnutého uznesenia uviedol okrem iného, že uplynutím zákonom stanovenej premlčacej doby zaniká, resp. sa oslabuje nárok ako vlastnosť subjektívneho práva spočívajúca v možnosti vynútitel'nosti štátnou mocou, ak je dlžníkom namietané premlčanie. Výsledkom je, že sa právo oslabuje iba o nárok, nezaniká však ako celok, stáva sa z pohľadávky už len tzv. naturálna obligácia. Inštitút premlčania je preto snahou právne uznať taký právny stav, ktorý nebol po dobu premlčacej lehoty dotknutý.

Najvyšší súd zároveň poukázal na § 151j Občianskeho zákonníka, podľa ktorého má záložný veriteľ právo na uspokojenie zabezpečenej pohľadávky tromi spôsobmi, pričom tieto sú rovnocenné. Môže tak spraviť (i) spôsobom určeným v zmluve, (ii) predajom zálohu na dražbe podľa osobitného zákona alebo (iii) predajom zálohu podľa osobitných zákonov. V tejto súvislosti zdôraznil, že z citovaného ustanovenia vyplýva, že záložný veriteľ má právo voľby, ktorý spôsob výkonu záložného práva využije. Pokiaľ ide o samotný teoretický rámec dobrovoľných dražieb najvyšší súd poukázal jednak na cieľ zákona vyplývajúci z dôvodovej správy, ako aj na § 7 zákona o dobrovoľných dražbách. Následne najvyšší súd konštatoval, že „Dražobník je orgánom verejnej moci a preto návrh na vykonanie dražby podaný dražobníkovi je splnením hypotézy právnej normy obsiahnutej v § 112 Občianskeho zákonníka a teda je príslušným orgánom podľa toho ustanovenia.“

V nadväznosti na uvedenú citáciu o statuse dražobníka najvyšší súd, berúc ohľad na časové aspekty rozhodnutia krajského súdu a podania dovolania v súvislosti s možnými úvahami o ustálenej praxi, odkázal na rozhodnutie č. k. 5 Cdo 64/2020 z 30. novembra 2022, podľa ktorého „Dražobník je teda subjekt, ktorému zákon zveruje oprávnenie zrealizovať právo záložného veriteľa na výkon záložného práva, ktorým je zabezpečená pohľadávka záložného veriteľa, preto ho možno považovať za iný príslušný orgán v zmysle § 112 OZ. V nadväznosti na uvedené potom začatie dražobného konania spôsobuje, že premlčacia doba vo vzťahu k záložnému právu neplynie. V tejto súvislosti však treba zdôrazniť, že to neplatí vo vzťahu k pohľadávke záložným právom zabezpečenej. Vo vzťahu k nej premlčacia doba plynie, pretože jej spočívanie v zmysle § 112 OZ môže nastať iba v prípade jej uplatnenia na súde, resp. v rozhodcovskom konaní, pretože iba tieto orgány majú kompetenciu uložiť povinnosť povinnej osobe pohľadávku zaplatiť veriteľovi, teda zabezpečiť exekučný titul, ktorý môže oprávnený vykonať v exekúcii. Ako už bolo povedané, pre výkon záložného práva však exekučný titul nie je potrebný, pričom záložný veriteľ sa môže uspokojiť alebo domáhať sa uspokojenia zo zálohu aj vtedy, keď je zabezpečená pohľadávka premlčaná.“

V súvislosti s konkrétne posudzovaným prípadom najvyšší súd uzavrel, že „V katastri nehnuteľností bolo zapísané dňa 7. júna 2013 začatie výkonu záložného práva, následne dňa 9. mája 2013 podal žalovaný návrh na vykonanie dobrovoľnej dražby a oznámil začatie realizácie záložného práva 31. mája 2013. Uplatnením práva podľa § 112 Občianskeho zákonníka plynutie premlčacej doby sa prerušilo (teda premlčacia doba neplynula).“.

Vzhľadom na to, že žalovaná splnila podmienky prípustnosti dovolania podľa § 421 CSP a zároveň dovolanie je dôvodné, rozhodol tak, že rozsudok krajského súdu zrušil a vrátil mu vec na ďalšie konanie.

II.

Argumentácia sťažovateľov

6. Sťažovatelia prípustnosť prieskumu kasačného rozhodnutia najvyššieho súdu odôvodnili tým, že právny názor dovolacieho súdu vyjadrený v napadnutom uznesení bude mať na nich v ďalšom konaní negatívny dopad.

7. Podľa názoru sťažovateľov dražobník vykonáva činnosť súkromnoprávneho charakteru, a preto nie je orgánom verejnej moci, čo zároveň spôsobuje, že nemôže byť splnená hypotéza právnej normy obsiahnutej v § 112 Občianskeho zákonníka.

8. Napokon sťažovatelia namietali, že najvyšší súd sa ich námietkami vôbec nezaoberal.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

9. Podstatou ústavnej sťažnosti je namietanie porušenia práva na súdnu ochranu a spravodlivý súdny proces (čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. dohovoru) napadnutým uznesením najvyššieho súdu, ktorým bol rozsudok odvolacieho súdu zrušený a vec bola vrátená krajskému súdu na ďalšie konanie.

III.1. K ústavnej sťažnosti sťažovateľa:

10. Ústavný súd v prvom rade konštatuje, že okresný súd žalobu vo vzťahu k sťažovateľovi zamietol z dôvodu nedostatku jeho aktívnej vecnej legitímácie, keďže zistil, že evidovanou vlastníčkou nehnuteľností, na ktorých viazne sporné záložné právo, je výlučne sťažovateľka, teda žalobkyňa 2.

11. Z napadnutého uznesenia najvyššieho súdu vyplýva, že proti rozsudku okresného súdu síce bolo podané odvolanie, ale iba sťažovateľkou, ktorá závery okresného súdu vo vzťahu k aktívnej legitímácii sťažovateľa nespochybňovala. Dovolanie podala žalovaná. A napokon hoci ústavnú sťažnosť podali obaja sťažovatelia, ani tam žiadnym spôsobom nespochybnili závery všeobecných súdov, ktoré sa týkajú priamo sťažovateľa.

12. Ústavný súd konštatuje, že v posudzovanej etape civilného sporového konania sťažovateľ nevystupoval ako strana sporu, a preto mu chýba aktívna sťažnostná legitimácia, ktorá je nevyhnutná, aby ústavný súd mohol pristúpiť k preskúmaniu ústavnosti napadnutého uznesenia vo vzťahu k porušeniu sťažovateľových základných práv.

13. Vzhľadom na už uvádzané skutočnosti ústavný súd dospel k záveru, že sťažovateľ nie je oprávnenou osobou na podanie ústavnej sťažnosti proti napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu, a preto ju pri predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. e) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

III.2. K ústavnej sťažnosti sťažovateľky:

14. Ústavný súd na úvod tejto časti zdôrazňuje, že otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže v konkrétnej veci uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu, t. j. najvyššieho súdu, nie do právomoci ústavného súdu (aj keď toto posúdenie najvyšším súdom je z hľadiska jeho ústavnej udržateľnosti preskúmateľné ústavným súdom v konaní o ústavnej sťažnosti). Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy (čl. 124 a čl. 142 ods. 1) vyplýva, že ústavný súd nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov, ktorých sústavu završuje najvyšší súd (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). Otázka posúdenia prípustnosti dovolania je otázkou zákonnosti a jej riešenie samo osebe nemôže viesť k záveru o porušení označených práv sťažovateľa (II. ÚS 324/2010, II. ÚS 410/2016, II. ÚS 255/2018, IV. ÚS 362/2021).

15. Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Ústavný súd totiž nie je súčasťou systému všeobecných súdov ani nepredstavuje opravnú inštanciu všeobecných súdov (napr. I. ÚS 31/05), ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Z tohto ústavného postavenia vyplýva, že úlohou ústavného súdu nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov (napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05).

16. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne s medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (I. ÚS 13/00, m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01). Aj keby ústavný súd nesúhlasil s interpretáciou zákonov všeobecnými súdmi, ktoré sú „pánmi zákonov“, v zmysle už citovanej judikatúry by mohol nahradiť napadnutý právny názor všeobecného súdu iba v prípade, ak by ten bol svojvoľný, zjavne neodôvodnený, resp. ústavne nekonformný.

17. Cieľom pravidiel týkajúcich sa prípustnosti dovolania je zaistiť riadny výkon spravodlivosti a zvlášť rešpektovať princíp právnej istoty, ktorá bola nastolená právoplatným rozhodnutím. Dotknuté osoby musia počítať, že tieto pravidlá budú aplikované. Jednako tieto pravidlá alebo ich používanie nemôžu týmto osobám zabrániť, aby využili existujúci opravný prostriedok (napr. I. ÚS 4/00; vec Pérez De Rada Cavanilles c. Španielsko, rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 28. 10. 1998). Otázkou posúdenia prípustnosti dovolania rieši zákon.

Posúdenie splnenia zákonných predpokladov (podmienok) prípustnosti dovolania s výsledkom pre sťažovateľku nepriaznivým nemôže samo osebe viesť k záveru o porušení označených práv sťažovateľky v prípade, ak bolo toto posúdenie vykonané v súlade so zákonom (m. m. IV. ÚS 35/02, III. ÚS 804/2016).

18. Za zjavne neopodstatnený návrh možno považovať ten, pri ktorého predbežnom prerokovaní ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, ktorej realnosť by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (m. m. IV. ÚS 136/05, I. ÚS 88/07).

19. Bez opätovného citovania relevantných častí odôvodnenia napadnutého uznesenia je potrebné konštatovať, že najvyšší súd sa s otázkou prípustnosti dovolania podaného žalovanou podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP vysporiadal ústavne udržateľným spôsobom. Z napadnutého uznesenia vyplýva, že dovolaciu otázku, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, žalovaná špecifikovala zákonom predpísaným spôsobom. Za dostatočne a presvedčivo odôvodnený považuje ústavný súd záver najvyššieho súdu v kontexte namietaného dovolacieho dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci odvolacím súdom. *Conditio sine qua non* prípustnosti dovolania podaného z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia podľa § 421 ods. 1 CSP je existencia právnej otázky, od ktorej vyriešenia bolo dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu závislé. Samotnému posúdeniu právnej otázky, ktorú žalovaná v dovolaní formulovala, nemožno z ústavnoprávneho hľadiska nič vytknúť. Najvyšší súd dostatočným spôsobom odôvodnil napadnuté uznesenie. Napokon ani sťažovateľka v ústavnej sťažnosti nenamietala podstatu právnej otázky, namietala však jej posúdenie, z ktorého vyplýva pre ňu nepriaznivý výsledok. Pokiaľ ide o túto otázku, ústavný súd už pri svojej rozhodovacej činnosti opakovane vyslovil, že skutočnosť, že sťažovateľka sa s právnym názorom všeobecného súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť jeho právny názor svojím vlastným (I. ÚS 188/06). Táto okolnosť nemôže byť dôvodom na vyslovenie porušenia sťažovateľkinho základného práva už aj z toho dôvodu, že ústavný súd nie je opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov.

20. Pokiaľ sťažovateľka namietala, že najvyšší súd sa vôbec nezaoberal jej argumentmi prednesenými v rámci dovolacieho konania, ústavný súd poukazuje na to, že sťažovateľka dovolanie nepodala. Najvyššiemu súdu doručila vyjadrenie k žalovanou podanému dovolaniu, z ktorého vyplýva iba strohý nesúhlas s posúdením otázky spočívania premlčacej doby v rámci výkonu záložného práva formou dobrovoľnej dražby. Z tohto pohľadu najvyšší súd poskytol jasnú odpoveď, pokiaľ dovolanie žalovanej vyhodnotil jednak ako prípustné a jednak ako dôvodné. V rámci týchto skutočností považuje ústavný súd námietku sťažovateľky o nedostatočnom odôvodnení napadnutého uznesenia najvyššieho súdu za neopodstatnenú.

21. Vzhľadom na už uvedené ústavný súd dospel k záveru, že ústavnú sťažnosť je potrebné ako celok odmietnuť podľa § 56 ods. 2 písm. e) a g) zákona o ústavnom súde.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 20. septembra 2023

Luboš Szigeti
predseda senátu